

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

A magyar nyelv.

Zombor, szeptember 28.

„Ahány nyelvet tudunk, annyi embert érünk,” mondják általánosságban.

Sok igazság rejlik e szólásformában.

A nyelv, mint a közlés legtökéletesebb eszköze, vonzza egymáshoz az embereket, fúzi össze a barátságos viszonyt a különféle nemzetiségű és vallásu egyének között.

Nincs kínosabb állapot, mint az, amikor egyikünk-másikunk olyan emberrel vagy emberekkel kerül össze, akik csak a saját anyanyelvüket értik, beszélnek úgy ahogy s viszont nincs kellemesebb meglepetés annál, amikor utazásunkban édes honi nyelvünkön vagy tőlünk ismert nyelven elbeszélgethetünk olyan távoleső országokban, amelyek hazánkról csak vajmi keveset, vagy éppen semmit sem tudnak.

Egy kiváló pedagógus Angliában tanulmányozta a közoktatásügyet s nagyon elhagyatottnak érezte magát, mert semmit sem látott vagy hallott ott hazánkról; egyszer, amint London utcáin járkál, meglátja a világszerte ismert s bizonyára Árvából odakerült drótostót, hozzáfut, nyakába borul és össze-vissza csókolja szurtos pofáját.

Az atyafi csak ámult-bámult, hogy tulajdonképpen mit is csinált vele az az uriember s csak akkor értette meg, amikor tudtára adta neki a honvágy epesztette pedagógus a kilétét. Mind a ketten örvendtek a találkozáson s könnyezve emlegették a ködös Albion ege alatt a derűs kékegü Magyarországot.

Ime az egy hazába való tartozás mennyire összeszorította az együgyű drótostót és a nagy tudásu pedagógust ott a messze idegenben!

Oh ti Hlinkák, Hodzsák, hát a ti maszlagos sziveteket nem hatja át az édes magyar haza iránt való szeretet?

Bizony-bizony judás viselkedésekért megboszul az Ég. A ti és hasonzorú, elbolondított elvpajtásaitok mind jobban és jobban bele másznak a hazaárulás hinárjába s ha valaki belégabalyodott, onnan csak holtan kerülhet ki.

Hát olyan nagy bűn az Isten ellen, ha abba a tót, ruthén, szerb, sváb, bunyevác, szász, oláh, vend nemzetiségű, zsenge lelkű gyermekbe beleplántáljátok Magyarországot, a közös haza iránt való szeretetet? Hát olyan égbekiáltó véték az, ha ti a reátok hallgató tanítók, papok s vezető emberek jóindulatát megnyeritek a magyar nyelvnek a közös haza hivatalos nyelvének megtanulása iránt?

Hát bizony ez nem bűn, sőt a legnemesebb kötelességek volna, amivel Isten és a haza iránt tartoztok, de ti rutul vétkeztek mindkettő ellen gonosz, aljas lelketekkel akkor, amikor tót nemzetéről álmodoztok, amikor a pán-szláv áradat apostolainak léptek fel. Hát ugyan ki bántja Magyarországon a nemzetiségeket vagy ezek nyelvét? Hisz sehol olyan nagy szabadságot nem élvez a nemzetiség, mint minálunk. Hisz van példa elég reá! Olyan püspökeik vannak a nemzetiségeknek Magyarországon, akik egy kukkot sem tudnak magyarul!

Igazán a szegénypír borítja arcunkat, akik e hazát csak egy szikrányit is szeretjük, hogy vannak olyan méltóságos, excellenciás alakok, akik nemcsak hogy gyatrán, de egyáltalán sehogy sem beszélnek a haza hivatalos nyelvét: a magyart.

Törvénybe kellene iktatni azt a nagyon fontos közkívánalmat, hogy aki Magyarországon nem érti, nem beszél legalább úgy ahogy a magyar nyelvet, az nem viselhet semmiféle közhivatalt, nem viselhet főleg olyan, akinek diszt,

dekorumot biztosít az a nagy, magas állás. Az a fickándozó kis Horvátország megköveteli, hogy a m. kir. államvasutak tisztviselői horvátul is tudjanak. Ez ellen nincs kifogásunk, sőt helyeseljük, hogy az illető tisztviselő legalább annyit tudjon, hogy megértesse magát azzal a horvát, együgyű paraszttal; de ha megkívánja ezt a mi jóságunkból élő s birodalmunkhoz tartozó kis nemzetecske, hogy ne kívánók meg mi teljes joggal, hogy a magyar nyelvet mindenki, aki a magyar haza kenyereén él, tudja, értse. Hiszen kimondhatjuk, hála Istennek, már nyiltan, őszintén, hogy aki a magyar nyelvet mint magyar honpolgár nem érti s nem beszél, ha mindjárt gyengén is, az nem sorozható az intelligens egyének közé. Elég szegény, hogy még manapság is sokan vannak a papok, tanítók között, akik idegen ajku hiveiket, főleg pedig az ártatlan lelkű gyermekeket a magyar nyelv iránt való gyűlöletre ösztökélik, buzditják. A szegény nép persze ebben ártatlan; amilyenek a vezetők, olyan a nyáj is. Ha azok gonoszok, gazok, a nyáj sem lehet külömb. Azért az ilyen gézengúz alakokat tűzzel-vassal kellene pusztítani, hadd irtódják ki még a fajtajuk is. Aki nincs megelégedve a magyar hazával, a magyar intézményekkel, aki a magyarban még most is csak a kanca-tejjel táplálkozó keleti barbárt látja, az pusztuljon innen; mert vagy nem ismeri e hon történelmét, a magyar nemzet rettenetes küzdelmeit, amelyekben a többi nyugateurópai nemzetet védelmezte a vad török rabigájától; vagy nem ismeri a magyar irodalmat, a magyar nyelv hatalmas s megrázó erejét főleg a szónoklatban, vagy ha mindezt ismeri s még sem becsüli a magyart, akkor ádáz ellenségünk, aki joggal vonja magára minden jó érzelmű magyar honpolgár utálatát és gyűlöletét.

VILLANYCSILLÁROK
GYERMEK-
K O C S I K
J Á T É K O K
D I S Z M Ű A R U K

**Az őszi kalap és nyakkendő
ujdonságok megérkeztek!**

Vételkényszer nélkül megtekinthetők!

Óriási választék!

100-21

Olcsó árak!

GOLDFÁHN SÁNDOR és FIA

ZOMBOR, KOSSUTH-U.
A KÜLÖNLEGESSÉGI
TÖZSDE MELLETT.

Mit akarunk mi tulajdonképpen? Azt akarjuk és joggal követeljük, hogy az az idegen ajku honpolgár a saját anyanyelvének ápolása mellett — hisz akár költő is lehet, ki tilthatja ezt? — tanulja meg az édes haza közös nyelvét: a magyart. Ha elmondanók azt a sok anomáliát, amely itt minálunk: Magyarországon megvan, amely főleg a magyar nemzetnek tulságos engedékenységből ered, pl. hogy Magyarországon nagy állású egyének vannak, akik semmit sem tudnak magyarul — kacagna rajtunk az egész művelt világ, mert azt olvasná ki belőle, hogy bizony nagyon tehetetlen, nagyon elnéző nemzet az a magyar. Ebben a tekintetben igazán elmaradtunk a civilizált nyugattól, mert mi nemcsak, hogy senkit sem nyomunk el, de még azt is eltűrjük, hogy egyesek a magyar nemzet élehetlensége következtében rangban, vagyonban előkelő állásba jussanak s ebből a magas pozícióból ütik jótévőjüket: a magyart. Igazán kacagni való ironia.

Bárcsak végre-valahára megnyílnék minden magyar honpolgárnak az esze vallás- és nemzetiségi különbség nélkül, hogy belátna valahára, hogy itt csak egy hazáról: a magyarról lehet szó s hogy ebből öt-hat apró-cseprő Szerbiát nem lehet csinálni.

Bárcsak jönne az a korszak, amidőn nem néznők egymást farkasként azért, mert ez vagy amaz ilyen meg amolyan nyelvű, vagy vallású.

Ha mindez megtörténnék, akkor vallás- és nemzetiségi különbség nélkül boldog volna e sokat küzdő s a gonoszok miatt még ezután is sokáig szenvedő magyar haza.

Sz. S.

A választójog reformja. A belügyminiszterium a választójogi törvényjavaslat munkálataival kapcsolatosan egész se-reg kimutatást készített. Az egyik kimutatás beszámol az összes szavazatokról és a szavazatoknak a nemzetiségek és a munkások között való megosztásáról az esetben: 1. ha tíz analfabéta ösválasztó egy választói bizalmiférfiut választana, aki egy szavazatot adhatna le, 2. ha az irni-olvasni tudó egyének egy szavazata, 3. ha a négy középiskolai osztályt végzett vagy egy adónemből legalább 20 korona egyenes adót fizető, valamint a harminckettedik életévét betöltött, katonaviselt s legalább három gyermekkel bíró, irni-olvasni tudó egyének két szavazata és 4. ha a középiskolát végzett vagy legalább 100 korona egyenes adót fizető irni-olvasni tudó egyének három szavazata volna. E kimutatást, még mielőtt a belügyminiszteriumba eljutott volna, a Népszava bűnös visszaélés következtében megszerezte és vasárnapi számában hű másolatban közzétette. Az ügyben a vizsgálat folyamatban van.

Bár most még nem lehet tudni, az új választójogról szóló törvényjavaslat e kimutatás adatain épül-e fel vagy sem, mindazáltal a megyékre és városainkra vonatkozó adatokat mint közérdekeket egész teljességükben közreadjuk.

Bács-Bodrog vármegyében a 3 szavazattal felruházandó egyének száma 14196; ebből magyar 36,8, német 39,7, tót 4,2, ruthén 1,6, horvát 0,1, szerb 15,8, egyéb 1,8%. — A 2 szavazattal felruházandó egyének száma 34108; ebből magyar 38,5, német 35,2, tót 5,1, ruthén 1,6, szerb 16,4, egyéb 3,2, munkás 25,2%. — Az 1 szavazattal felruházandó egyének száma 56750; ebből magyar 39,0, német 34,7, tót 4,9, ruthén 1,5, horvát 8,1, szerb 15,8, egyéb 4,0, munkás 65,8%. — A közvetett szavazati joggal felruházandó (analfabéta) ösválasztók száma 37685; ebből magyar 42,2, német 15,1, tót 4,2, oláh 0,1, ruthén 1,3, horvát 0,1, szerb 26,8, egyéb 10,2, munkás 67,4%. — A szavazatok összes száma 171320; ebből magyar 38,3, német 35,7, tót 4,8, ruthén 1,5, horvát 0,1, szerb 16,3, egyéb 3,3, munkás 33,1%.

Baja törvényhatósági joggal felruházott

városban a 3 szavazattal felruházandó egyének száma 485; ebből magyar 92,0, német 5,4, oláh 0,2, szerb 1,6, egyéb 0,8%. — A 2 szavazattal felruházandó egyének száma 1366; ebből magyar 83,8, német 7,7, tót 0,3, oláh 0,1, horvát 0,1, szerb 1,9, egyéb 6,1, munkás 35,7%. — Az 1 szavazattal felruházandó egyének száma 1637; ebből magyar 78,8, német 9,5, tót 0,4, horvát 0,2, szerb 0,9, egyéb 10,2, munkás 65,2%. — A közvetett szavazati joggal felruházandó (analfabéta) ösválasztók száma 1116; ebből magyar 65,8, német 10,1, tót 0,4, szerb 0,4, egyéb 23,3, 70,5%. — A szavazatok összes száma 5936; ebből magyar 84,1, német 7,7, tót 0,3, oláh 0,1, horvát 0,1, szerb 1,5, egyéb 6,2, munkás 35,2%.

Szabadka szab. kir. városban a 3 szavazattal felruházandó egyének száma 1675; ebből magyar 62,6, német 2,5, tót 0,1, oláh 0,1, horvát 0,1, szerb 7,0, egyéb 27,6%. — A 2 szavazattal felruházandó egyének száma 3862; ebből magyar 69,2, német 3,2, szerb 4,3, egyéb 23,3, munkás 40,0%. — Az 1 szavazattal felruházandó egyének száma 4668; ebből magyar 63,0, német 3,3, tót 0,2, horvát 0,1, szerb 4,2, egyéb 29,2, munkás 69,2%. — A közvetett szavazati joggal felruházandó (analfabéta) ösválasztók száma 8634; ebből magyar 39,6, német 1,1, tót 0,2, szerb 4,7, egyéb 54,4, munkás 68,6%. — A szavazatok összes száma 18280; ebből magyar 64,4, német 2,9, tót 0,1, szerb 5,2, egyéb 27,4, munkás 37,8%.

Ujvidék szab. kir. városban a 3 szavazattal felruházandó egyének száma 894; ebből magyar 38,4, német 24,6, tót 1,4, oláh 0,1, ruthén 0,1, horvát 0,3, szerb 34,2, egyéb 0,9%. — A 2 szavazattal felruházandó egyének száma 1623; ebből magyar 37,8, német 28,8, tót 4,1, oláh 0,1, ruthén 0,2, horvát 1,6, szerb 25,2, egyéb 2,2, munkás 42,4%. — Az 1 szavazattal felruházandó egyének száma 2377; ebből magyar 30,8, német 25,7, tót 5,2, ruthén 1,1, horvát 1,5, szerb 33,9, egyéb 1,8, munkás 63,3%. — A közvetett szavazati joggal felruházandó (analfabéta) ösválasztók száma 1794; ebből magyar 20,7, német 12,5, tót 9,9, oláh 0,3, ruthén 1,1, horvát 0,9, szerb 52,0, egyéb 2,6, munkás

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Családi est.

A papa.		A leány.
A mama.		A vő.

A mama (kiad egy kártyát): Pass! És mit szölsz te, kedves vöm?

A vő: Én is passt mondok.

A leány: Coeur.

A vő (nejéhez): Igazán szeretném tudni, miért mondtál te be Coeurt?

A leány: Érdekes kérdés! Hát azért, mert Coeuröm van!

A vő: Igazán nevetséges, mikor ebben a színben én vagyok erősebb.

A leány: Valamilyen szint mindig be kell mondani.

A vő: De legalább is nem azt, amelyikből neked nincs.

A mama: Hát hogyan lenne neki az a színe, mikor éppen azt mondja be!

A vő: Jó, majd meg fogjuk látni. (Játsszanak. A hölgyek, kik partnerek, elvesztik a játszmat.)

A vő: Nos, belátod-e már most, hogy ezzel a színnel nem nyerhetél?

A papa: Nem nyerhetett?! Azt csak mindenki beláthatja, hogy rossz kártyákkal nem lehet játszani.

A vő (nejéhez): Most, kérlek, magyarázd meg nekem, miért mondtál te be éppen Coeurt?

A leány: Mert öt alacsony kártyám volt ebből a színből.

A vő: Édes Istenem, hiszen ez nem ok.

A leány: Jó, jó, tehát rosszul cselekedtem. Még csak kezdő vagyok a whist-játékban.

A mama: Nem lehet tőle kívánni, hogy már hibátlanul játszszeék.

A vő: Mintha az valami nagy művészet lenne. Talán én hozzá vagyok szokva a kártyajátékhoz? Nem vagyok olyan, mint igen tisztelt apósom, aki mindenféle kártyajátékot ismer.

A mama (a papához): Csakugyan?

A papa (dühös pillantásokat vet vejére): Vagyis — jobban mondva — fiatal koromban éppen úgy játszottam, mint a hogy a fiatal emberek éppen szoktak játszani.

A vő: Én sohasem játszottam.

A papa: Remélem, ez így is marad.

A vő: És miért, ha szabad kérdeznem? Fiatal korodban te is elég sokat mulattál.

A papa: Én, én, az egész más!

A vő: És miért egész más? Éppenséggel nem látom be, hogy miért legyen nekem megtiltva, ami neked szabad volt.

A papa: Isten ments!

A vő: Te monddod ezt?

A papa: Én mondom: minden embert nem lehet egy kalap alá vonni.

A mama: Természetes, hogy nem. A férjnek először ki kell kérni a felesége engedelmét.

A leány: Óh, az én férjem semmit sem tesz engedelmem nélkül. Ugy-e férjecském?

A vő: Ne beszélj bolondságokat! Egy férjnek nincs szüksége semmiféle engedélyre.

A mama: Vömuram!

A vő: Mit parancsol, szívem, édes anyósom?

A mama: Kikérek magamnak mindenféle gunyolódást! Azt hiszem, vömuram, megfeledekzik kissé magáról.

63·2%. — A szavazatok összes száma 8484; ebből magyar 35·7, német 26·3, tót 3·6, oláh 0·1, ruthén 0·4, horvát 1·1, szerb 31·1, egyéb 1·7, munkás 35·3%.

Zombor szab. kir. városban a 3 szavazattal felruházandó egyének száma 788; ebből magyar 57·1, német 5·7, horvát 0·1, szerb 22·1, egyéb 5·0%. — A 2 szavazattal felruházandó egyének száma 1217; ebből magyar 49·8, német 14·4, tót 0·1, oláh 0·1, horvát 0·1, szerb 19·2, egyéb 16·3, munkás 37·4%. — Az 1 szavazattal felruházott egyének száma 1510; ebből magyar 34·6, német 14·5, tót 0·2, horvát 0·1, szerb 28·5, egyéb 22·1, munkás 59·1%. — A közvetett szavazati joggal felruházandó (analfabéta) választók száma 3412; ebből magyar 5·9, német 3·4, tót 0·1, horvát 0·1, szerb 62·3, egyéb 28·2, munkás 64·9%. — A szavazatok összes száma 6649; ebből magyar 50·2, német 10·8, tót 0·1, horvát 0·1, szerb 24·8, egyéb 14·2, munkás 30·4%.

Tűzoltóink közgyűlése.

A zombori önkéntes tűzoltó-egyesület folyó hó 27-én tartotta meg dr. Késmárky Béla egyesületi elnök vezetése mellett közgyűlését. Különös érdekességet kölcsönzött a közgyűlésnek az, hogy az új parancsnok választása és a lemondott tisztikar helyének újból való betöltése volt a tárgya.

Az egyesület tagjai a városháza disztermét zsufolásig megtöltötték és a választásokat — ami Zomborban ritkaság számba megy — egyhangulag és általános lelkesedéssel ejtették meg.

Vehemens erővel tört ki az éljenzés különösen akkor, amidőn dr. Késmárky a parancsnoki választásnál bejelentette, hogy ezen állásra csak Szigethy István eddigi helyettes ügyvezető alparancsnok pályázott egyedül. Szűnni nem akaró éljenzéssel egyhangulag választották meg.

Az új alapszabályok alapján a többi tiszti állások betöltése, valamint a parancsnoksági tagok választása következőképen esett meg:

Bittermann Nándor, Demetrovits Sándor, Puskás Ágoston, Weigand Lőrinc, Major Antal, Jung Antal, Knipl János és Vidákovits Jeremiás parancsnoksági tagokká, Török Károly alparancsnokká, Vidákovits Ferenc, Will Ede, Tuna Adolf, Gräber Mihály szakasparancsnokká, Grujits Vladimír segéd tiszté, Czeisel József segéd tiszt fecskendő-felügyelővé, Major Antal segéd tiszt mentőkülönítmény parancsnokká, Háász Gyula törzskürtös tisztessé, Kohuth Henrik testületi mérnöké, Matzitz Gyula testületi pénztárnokká, dr. Danninger Ádám testületi orvosá, dr. Pataj Sándor testületi ügyészé.

Dr. Késmárky Béla elnök kinevezte: Szemes Józsefet örparancsnok zászlótartóvá, Jung Jánost örparancsnok zászlótartó helyettesé, Miklósi Vilmost, Ádám Gyulát, Raics Istvánt, Weigand Lőrincet örparancsnokká, Masirevits Pétert, Rózsahegyi Kálmánt, Tóth Ernőt, Sztrilich Istvánt, Mack Gáspárt, Demitner András, Vidákovits Remiát, Mráva András, Refle Jakabot, Konyovits Györgyöt rajvezetőkké, Knipl Jánost, Hoffmann Istvánt, Csapanda Antalt, Gertner Ferencet, Ámon Bélát, Rajkovits Miklóst, Mészáros Lajost, Nebl Ádámot, Schubert Ignácot, Holczer Mártont örvezetőkké.

Dr. Késmárky a következő beszédet intézte a megválasztottakhoz:

Tisztelt közgyűlés! Kedves tisztársaim!

Hivatalos kötelességet teljesítek im, amidőn azon bajtársaimat, kiket a mai közgyűlés osztatlan bizalma a Z. Ö. T. E. vezetőivé megválasztott, az elnöki székéből hivatalosan üdvözölöm.

Eleget téve ezzel hivatalos kötelességemnek, engedjék meg, hogy önöket, kikben egyesületünk közbizalma a mai választással összpontosult, ezen új állásaikban bajtársi szívem egész melegével, igaz szeretettel és őszinte örömmel köszöntsem.

Amidőn azonban mint a Z. Ö. T. E. osztatlan bizalmának letéteményesei megkezdik működésüket, egy kérést is bátor vagyok önökhöz intézni.

Felülte a parancsnoki jelvényeket, lebegjen szemük előtt annak a pompejusi katonának képe, ki őrhelyéről még akkor sem távozott, amikor a tűzhányó lávája az egész várost elöntötte és akit úgy ástak ki a lavasírból, amint kivont karddal a kezében ott állott őrhelyén rendületlenül.

Igen m. t. bajtársaim rendületlenül álljanak meg önök nemcsak a külső támadásokkal szemben, hanem igenis a testület belbékéje, a bajtársi szeretet és összetartás megbontására irányuló törekvésekkel szemben is.

Nekünk kedves bajtársaim szeretnünk, becsülnünk és tisztelnünk kell egymást, mert így, és csakis így teljesíthetjük a szeretet vallásának felebaráti kötelességeit.

Egyesületünk élete a mai napon egy nagy lépéssel ment előre a haladás útján. Abból a sok anyagi keserűségtől szomorú multból immáron beléptünk egy anyagilag biztosított szebb jövőbe.

Amidőn az első lépést megtesszük, emlékezzünk meg azokról, kik testületünk ügye iránti szent lelkesedésből fakadó fáradhatlan munkával bennünket belesegítették ebbe a reményektől gazdag szebb jövőbe.

Emlékezzünk meg azokról, kik a Z. Ö. T. E. részére a város évi segélyét kieszközltek; indítványozom, hogy annak, ki ezen lelkes barátaink élén mint legelső küzdött, nemesen érző szívének egész melegével támogatja mindenkori egyesületünket — *Buday Gerő* t. urnak lelkes fáradozásait megemlékezőleg, a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon. (Lelkes éljenzés.)

És most igen tisztelt bajtársak új alapszabályaink szerint újjászerveződve, új lelkesedéssel, új erővel induljunk tovább azzal a meggyőződéssel, hogy e lelkesedésnek, e szent meggyőződésnek melegéből ki fog fakadni a jövőben a siker virága. Adja Isten, hogy úgy legyen.

A patriárka megerősítése.

A király Bogdanovic Lucianak patriárkává történt megválasztását megerősítette. A szerb egyházi kongresszus október 3-án ülést tart, melyen a választást jóváhagyó királyi kéziratot föl fogják olvasni. Október 4-én lesz az új patriárka ünnepies beiktatása.

Tisza István levele a választójogi reformról.

A hatalmas pápai szózat után rövid kis levélke, melyből a hazafiúi aggodalom még közvetlenebbül s épen azért még megkapóbb erővel szól az emberek lelkéhez. E levélke mindenha fényes bizonyítéka lesz Tisza István önzetlen hazaszeretetének, mely felülemeli őt minden egyéb érzelmi szempontokon, mikor a nemzet létérdekeiről van szó. Így ítélnek róla régi ellenfelei is. A levélke, melyet Az Újság felelős szerkesztőjéhez intéz, így hangzik:

A vő: Az imént nem is hozzád szóltam.
A mama: Leányomhoz szóltál, de hiszen az mindegy.

A vő: Bocsánat! Az nem mindegy!

A leány: Mama, kérlek!

A mama: Minek tartasz te engem?

A papa: Kedves vőm, te semmiségéért felhevülsz; mire való ez?

A vő: Semmiségért? Ilyen fontos kérdés nem semmiség. Mindent tisztázni kell: férfi legyen ur a saját házában, őrizze meg szabadságát. Ebben te is igazat fogsz nekem adni. Kedves apósom, van neked szabad cselekvési jogod, vagy nincs?

A papa: Oh, én . . .

A vő: Nos látod! Én sem akarok papucshős lenni.

A leány: Hát tiltottam el neked valaha valamit?

A vő: Eltiltani? Eltiltani! No, még csak ez hiányzik!

A leány: Micsoda hangon beszélsz velem! Oh édes Istenem!

(A vő belátja, hogy nagyon messzire

ment és eszébe jut, hogy voltaképpen azért tölti el családi körben az estét, hogy neje szüleitől egy kis pénzt pumpoljon.)

A vő: Édes angyalom, csak tréfa volt az egész. Te különben is tudod, hogy körülményeink ugysem engedik meg nekem a kártyajátékot.

A papa: Ez gyöngéd célzás akar lenni. Ugy beszél, mintha máris éheznetek.

A vő: Tudat jól, mikor leányodat megkértem, hogy nem ülök pénzes zsákon.

A papa: Sajnos. Emlékezzel csak vissza, hogy akkor a pénzdolgokról mitsem beszéltél.

A vő: Igaz, de hát minden megváltozik a világon: az élet, az emberek és a körülmények. Egyébiránt szerettem leányodat és nem gondoltam a mindennapi élet szomorú prózájára.

A papa: Ezek üres kifogások.

A vő: Papuskám, gondold csak vissza frigyünk első időszakára. Megtagadhattam-e bármit is az én édes kis feleségemtől? És most . . . most . . . kis feleségemnek olyan vágyai vannak, melyeknek kielégítése igenis

költséges és amelyeket nem lehet tőle megtagadni.

A mama (hol sáppad, hol pirul az örömtől): Vágyak! Jer anyád keblére, édes leányom! Neked vágyaid vannak és én azokról a mai napig mitse tudtam. Légy nyugodt, édes jó vőm, ezek a vágyak teljesebbé fognak menni, kerüljön bármennyibe is.

A papa (vejének kezeit szorongatva): Köszönöm neked, köszönöm! Végre legfőbb kívánságom teljesebbé megy. De esküdj meg nekem, hogy ezek nem hamis vágyak.

A vő: Nem, papa, már három hónapja tartanak.

A papa: Hurrah! Félév alatt nagyapa vagyok.

A mama (az örömtől zokogva): Mit gondoltok, gyermekeim, ne állítsuk össze a keresztelőre meghívandó vendégek névsorát?

A papa: Ha fiu lesz, kétszeresre emelem az apanaget.

A mama: Én ugyanezt teszem, ha leány lesz.

A vő (magában): Jóságos ég, adj nekünk — ikreket! Dery.

Kedves barátom!

Az Ujság mai vezércikke adja a tollat kezembe: A koalíció a királyal szemben kötelezte magát arra, hogy a választói jogot a Kristóffy-féle javaslatban foglalt mértékig fogja kiterjeszteni, mással senkivel szemben. Ha tehát ő felsége fölmenti ezen ígérete alól, teljesen szabad keze van úgy eljárni, ahogy az ország érdekében jónak látja.

Az Isten szerelméért, itt a magyar nemzet sorsáról, jövőjéről van szó, a nemzeti állam léte, vagy nemléte forog kockán. És amidőn minden hazáját igazán szerető magyar embernek azért kell imádkoznia, hogy a korona által olyan nemes, de olyan végzetes illúziók alapján a kormányra erőszakolt lépést mentől több garanciával vehesse azt körül, szomorú megütközéssel kell látnom, hogy e törekvésnek éppen a te lapod állít mesterséges akadályokat.

Igaz barátsággal maradok régi híved
Tisza István.

Egy román könyv kitiltása.

A belügyminiszter a Bukarestben megjelent Literatura romana moderna (A modern román irodalom) című könyvtől, melynek Dragomirescu és Adamescu a szerzői, a történelmi tények elterjedésével és irányzatos színezéssel a magyar nemzet ellen izgató tartalma miatt a postai szállítást jogát a magyar szent korona országainak területére megvonta és megkereste a kereskedelemügyi minisztert a postahivatalok és a pénzügyminisztert a vámhivatalok részére kiadandó megfelelő utasítás tárgyában.

Vármegyénk textiliparáról.

Vasárnap délután 3 órakor a városháza kistermében *Schneider* Richárd textilipari szakértő felolvasást tartott vármegyénk textiliparáról, amelylyel kapcsolatosan a bácskurai gyapjufonó- és posztógyárnak részvénytársasági alapon való tovább fejlesztésére irányította reá a kevés számú, de intelligens hallgatóság figyelmét.

Előadása folyamán bejelentette, hogy a részvények jegyzése már megkezdődött és eddig 322000 koronát jegyeztek.

Felolvasását közérdekű voltánál fogva itt adjuk:

Mélyen tisztelt Uraim!

Engedjék meg, hogy mindenekelőtt a kulai gyapjufonó és szövőgyár nevében hálás köszönetet mondjak önöknek szíves megjelenésükért és ügyünk iránti érdeklődésükért.

A cél, mely bennünket ide vezérelt, s amelynek érdekében önöket ide kértük, az, hogy önökkel egy olyan iparágat, mely hazánkban a vasipar mellett a legfontosabb, megismertessük és így annak pártolására jóindulatokat megnyerhessük.

Ez az iparág a textilipar.

Textilipar alatt mindazon műveleteket értjük, melyekkel a növényi, ásványi és állati rostokat, szálakat és nyersanyagokat úgy dolgozzuk föl, hogy azok az állatoktól nyerhető fedezésére alkalmasakká, megfelelőkké válnak.

A növényekből származó csoportokhoz tartoznak: a pamut, juta, len, kender, kamil (chinaifü) és kókusz; az ásványi anyagokhoz: az asbest és végre az állatoktól nyerhető anyagokhoz a gyapju, selyem, teve-, ló-, marha-, nyulszőr stb.

A növényzetek közül a pamut a legfontosabb, mivel a ruházati cikkek között a legnagyobb szükségletet képezi. A pamut Észak- és Délamerikában, továbbá Közép-amerikában a keletindiai szigeteken, China,

Japán, Levante és Afrikában terem. Nagy szerepet játszik a növényrostok között a juta, mely főleg Ázsiában terem, de a pamut-hoz arányítva elenyésző mennyiségben jut földolgozásra. Köztudomású, hogy ezt a növényrostot főleg zsákok, függönyök, szőnyegek és csomagoló anyagokra dolgozzák föl.

Nagyobb szerepe van a kender- és lenrostjainak, de utóbbi időben a gyapot ezeket is kiszorítja.

Az ásványi anyagok közül az asbest, amelyből tűzmentes szövetek készülnek.

Áttérve az állatvilágból származó anyagokra, első sorban is a gyapjuval foglalkozunk tüzetesebben. A textiliparnak ezen anyaga mindnyájunk előtt ismeretes és ránk nézve legfontosabb is, mert hiszen vármegyénk és egész Magyarország nagymennyiséget produkál.

Főlegesen hangsúlyoznom, hogy a gyapju földolgozása mennyire szétágazó és mennyire elterjedt annak fölhasználása. Ép oly sokoldalú ezen anyagnak eredete, alkotása, hogy meszire vezetne ennek taglalása, csak annyit akarok megjegyezni, hogy a gyapjuvásárban az ausztráliai gyapju irányadó, mert ez a világrész szállítja a legnagyobb mennyiséget. Emellett természetesen figyelembe veendő az angol, spanyol, francia, orosz és magyar gyapjuk is.

Az amerikai gyapju a belföldön dolgoztatik föl és így a világpiacra nem játszik szerepet.

Itt nem hagyhatom megemlítés nélkül, hogy a mi nagybirtokosaink a gyapju okszerű termelésére kevés gondot fordítanak, sőt mondhatnám azt teljesen elhanyagolják. A termelőnek a szükségletre kell alkalmazkodnia, nem szabad neki közömbösnek lennie, hanem arra kell törekednie, hogy a szükségletnek megfelelő anyagot termeljen. A mi gyapjunk csaknem mind durva szálú, ami alól kevés kivétel is van ugyan; de a magyar gyapju átlag csak bizonyos célokra szolgál és legtöbbször csak kevésre alkalmas, aminek az elszomorító következménye az, hogy az évi termelésnek nagy része a nyakunkon marad, dacára annak, hogy még a belföldön is nagy szükséglet van ezen nyers anyagokban.

Az okos gazda ne termeljen soha 2-3. fajtájú gyapjut, hanem mindig csak egy fajtát és ha ezt a fogyasztó tudja, akkor mindig ezt a farrást fogja fölkeresni és emellett a legmagasabb árt is meg fogja adni a nyersterményért. Azt hiszem, hogy ezt nem kell tovább bizonygatnom, annyira világos és érthető igazság.

Nálunk nagy hiány van a finom és középfinom gyapjuban, de az a hiány néhány év alatt eltüntethető, ha földbirtokosaink juhait francia és spanyol merinó juhokkal keresztezik. Itt a földművelésügyi miniszteriumnak ép úgy közbe kellene lépnie, mint a selyemtenyésztésnél teszi.

Ezt a módszert a legmelegebben ajánlom nagybirtokosainknak.

Van ugyan még sok állatanyag, mely a textiliparban nyer földolgozást, de meszire vezetne ezeknek a földolgozása, részletezése és földolgozásának ismertetése.

Áttérek a gyapju szerepére a textiliparban.

A gyapju alkotására nézve két fő csoportra osztható ugymint fésült és fésületlen gyapjura és eszerint van fésült és fésületlen gyapjufonoda.

Azon eljárást mellyel a nyers anyagból gépek segítségével végtelen fonal állítható elő, fonásnak nevezzük.

A fésületlen gyapjuhoz tartozik minden göndörzőr, — amelynek szála kifeszített állapotban 10 milliméternél rövidebb; a fésült gyapjuhoz tartozik minden sima és gyengén göndörült szőr, melynek hossza 100—320 milliméter. A legfinomabb posztók gyártásához az olyan gyapju a legalkalmasabb, amelynek szála lapos és rövid iverket mutat, apró és gyengén göndörözött.

Magas és rövid iverk, kicsi és erős göndörülés, továbbá széles iverk, nagy és durván göndörözött alaku szálakat nem látunk szívesen, utóbbiakat egyáltalán nem, mert a gyapju durvaságát mutatják.

A gyapju minőségére nézve igen fontos, hogy a szálon mutatkozó iverk egész

hosszuságukban egyformák legyenek, amiktől csak a csucsakon lehet eltérés; ha azonban szabálytalan iverket mutat a gyapju, akkor veszt az értékében.

A kereskedelemben a göndörülés megjelölésére a következő kifejezések vannak használatban: gyengén, határozottan, szabályszerűen és elmosódottan göndörülő.

A finomsággal a szőrszál átmérőjét jelöljük meg.

A tökéletes finomság meghatározása igen finom szerkezetű eszközzel, az úgynevezett eriometerrel történik, ami egy nagyító üvegből és egy leolvasó készülékből áll. Az eriometer Dolond találmánya, amellyel 50-szeres nagyítás mellett 0.00254 századrész milliméter olvasható le, ez a méret 1° D. jelent.

A kereskedelemben a gyapju finomságának osztályozása a következő átlagokban fejeztetik ki:

Superelekta	15/17 mm.
Elekta	17/20 "
Prima	20/23 "
Secunda	23/27 "
Tertia	27/33 "
Kvarta	33/40 "

A fésült gyapjufonásban finomsági osztályozás a következő:

AAA — elekta,
AA — finom merino,
A — merino,
B — nemesített paraszgyapju,
C — finom paraszgyapju,
D — közepes paraszgyapju,
E — durva paraszgyapju.

Itt még az egyes gyapjunemekkel is közelebbről meg kell ismerkednünk.

1. Superelekta: a legfinomabb gyapju a lapockán 5—6° D. 28—32 iv 26 mm.

2. Elekta: oldal és nyakról 6—7° D. 25—28 iver.

3. Prima: a test felületének 70-15%-át képezi 8—9° D. 20—25 iver.

4. Secunda: 9—10° D. 18—22 iver.

5. Tertia: 10—12° D. 14—18 iver.

6. Qarta: 11—13° D. 10—15 iver.

7. Qinta és Sextához mindazon maradékok tartoznak, amelyek a farkon, a homlokokon vannak s amelyek csomósak.

A gyapju a nyírás előtt mosva lesz ugyan, de ez a mosás nem elegendő arra, hogy a gyapju azonnal feldolgozható legyen. A gyapju tisztítás nagy mosógépekkel az úgynevezett leviátánokkal, szóda, szappan, benzol, ether stb. hozzáadásával történik. A víz 50—60°C. legyen és csak annyi ideig tartson, amennyi idő alatt a gyapju-zsiradék szappanná átváltozik.

A mosás folytán előálló veszteség 50—70%.

A mosott gyapjut kiöblítjük és szárító gépekben szárítjuk.

Amint említettem is már a gyapju földolgozása kétféleképpen történik, ugymint fésületlen és fésült gyapjura való tekintettel.

A fésületlen gyapjura nézve a következő munkarendet tartjuk be: a tisztított gyapju meglazittatik, illetőleg farkasoláson megy át, azután olajoztatik és a kártoló gépekbe jut. Az utolsó kártolóból már szálakra osztva kerül ki és a fonógépre kerül, mely már a készfonalat szállítja.

Egy posztógyárnak, amely 4—5 ezer vég szövetet akar évenként előállítani, 2600 orsó, 40 szövőszék, 7 festőkád és a szükséges kikészítő gépek fölött kell rendelkeznie. Ezeknek elhelyezésére 5200 m² területre, mozgásba hozásukhoz pedig 75 lóerőre van szükség. A befektetés és üzemtöke 600,000 koronára rug.

A kész fonal finomsága számokban lesz kifejezve és pedig a szám annyit jelent, hogy ahány 1000 m. egy kilogrammra megy, olyan a finomsága.

Most pedig még néhány szót a szövésről. A fonal fölvetetik és pedig olyan hosszúságban, amilyen hosszú vég szövetet akarunk előállítani.

A szövésnél kétféle fonalat különböztetünk meg, ugymint lánc és vetülék fonalat.)

Magyarul „mejjék” és „ontok” vagy „beverő” fonál.

A láncfonal a szövetség hosszába, a vetülék fonal pedig a szövetség szélességébe jut.

Százféle szövetség létezik, de a posztógyártásban az úgynevezett posztószövetség van használatban.

Ha a vég a szövetségben elkészült, levétezik és a kikészítőbe kerül. A kikészítés természetesen a cikktől függ és aszerint eszközöltezik, amilyen formában az forgalomba hozható.

Mélyen tisztelt uraim! Köszönöm szives érdeklődésüket, amellyel eddigi előadásomat kísérték s amelyből azt hiszem, fogalmat alkothatok maguknak a posztógyártásról és még csak néhány szóra kérem ki szives figyelmüket.

Vármegyénk egyik nagyközségében, Kulán egy szépen berendezett gyapju-fonó és szövőgyár van, mely hazai munkásokkal, belföldi tőkével immár két év óta küzd a kezdet nehézségeivel, amint arról személyesen meggyőződtem sikerült is, mert a gyár immár az úgynevezett gyermekbetegségeket derekasan kiállotta, gyártmányai jó hírnévnek örvendenek és jó áron el is kelnek.

A gyárat egy 25 tagból álló közkereseti társaság alapította és az most részvénytársasággá alakul, hogy a modern igényeknek megfelelően folytathassa működését.

Hogy mily nagy előnye van ilyen vállalatnak részvénytársasággá való átalakulásából, a vármegyének és házáknak azt hiszem ezt bővebben fejtegetni vagy bizonyítani fölösleges, csak arra kérem a mélyen tisztelt urakat, hogy egy tekintetet vessenek az én kimutatásomra, melyből kitűnik, hogy házánk posztószükséglete százszor akkora, mint termelése, illetőleg gyártása.

Ebből önként következik, hogy a vállalatnak a legszebb jövője van, mert fogyasztó közönséget keresni nem kell, dacára annak, hogy önálló vámterületünk nincs. Ennélfogva a gyár termelőképességének egyelőre csak a megduplázása szükséges, de azontul évről-évre fokozandó.

A részvénytőke 600,000 koronában van megállapítva, amely összeg 600 drb 100 koronás részvényekből nyer fedezetet.

Mélyen tisztelt uraim! Magyarország agrárállam, de azért lehet és kell is, hogy legyen virágzó ipara. Különösen szegények vagyunk a textilipar terén.

Tekintsük csak vas- és gépiparunkat, amely tényleg már világhírű. Kérdem, miért nem lehetne textiliparunk is olyan? Miért kell nekünk 526 milliót ezen ipari termékekért a külföldnek adni?

Miért nem tettünk eddig semmit a textilipar meghonosítása fejlesztése érdekében, hogy ezen horribilis összeget magunknak tarthassuk meg?

Mélyen tisztelt uraim! Nem a pénzen mulik, nem is a vállalkozási szellem hiánya, hanem a mi nagy közönyösségünk, nemtörődömiségünk az oka e gyengeségünknek. A mi ifjaink, ha az iskolákat elvégezték, a gazdasági vagy jogi pályára lépnek. Az ipart és kereskedelmet méltóságukon alulinak tartják. Pedig ahol ipar és kereskedelem nincs, ott nincs anyagi jólét és a nép elszegényedik.

Egy ország pedig csak akkor gazdagodhatik, ha a belföldi tőke a belföldön lesz értékesítve és a kamatok az országban maradnak. Ezen szempontból kell kiindulnunk és ehhez kell mindnyájunknak alkalmazkodnunk.

Házánkban oly sok nagybirtokos mágnás, tőkepénzes van, akik 100,000 koronát könnyen nélkülözhetnek és jövedelmező iparvállalatokba fektethetnek. Miért nem tesznek ezek semmit?

Ezek az urak nincsenek megelégedve 10—20,000 holdas birtokkal, hanem még nagyobbra áhítoznak, vásárolnak is, de iparvállalatokra nem is gondolnak. Pedig ez mai napság sokkal jövedelmezőbb mint a föld.

Nincs iparvállalat, amely nem prosperál és nem jövedelmez, csak az egyik jobban, mint a másik. A textilipar föltétlenül az előbbihez sorolható, ha megfelelő berendezéssel dolgozik és szakértelemmel vezetetik.

Ezzel előadásom végéhez értem és még csak arra kérem a tisztelt urakat, hogy ezt

a kedvező alkalmat, amely egy belföldi jövedelmező vállalatban való részvételre kínálkozik, felhasználni sziveskedjenek. Biztosíthatom, mélyen tisztelt uraim, hogy ezt a lépésüket soha sem fogják megbánni, ellenkezőleg, hálájukra számíthat az, hogy figyelmüket egy olyan vállalatra hívtam föl, amelyre Magyarországon fényes jövő vár s amely a tőke elhelyezésre a legalkalmasabb.

Ha ilyen utra térünk és azon kitartunk, ha figyelmünket erkölcsi és anyagi erőnket iparfejlesztésre fordítjuk, akkor hamar be fog teljesedni nagy Széchenyi jóslata: Magyarország nem volt, hanem lesz!

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA”

XXXI. évfolyamára

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 korona.
Negyedévre 3 korona.

Néptanítók számára:

Egész évre 8 korona.
Fél évre 4 korona.
Negyedévre 2 korona.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor és fia** könyv- és könyv-
dájába küldendők.

H I R E K.

Kinevezés. Az újvidéki kir. kat. magyar főgimnáziumhoz **Havas Vilmos** budapesti tanárjelölt helyettes tanárnak nevezetett ki.

Közigazgatási bejárás. A Baja város területén vezetendő közúti vasút közigazgatási bejárását a mult kedden tartották meg a városi székházban.

Fizetés felemelés. Kucora község képviselőtestülete, **Juhász Sándor** községi aljegyző fizetését, érdemeire való tekintettel, személyéhez kötve, 600 koronával fel-emelte.

Uj vasut. A szabadka—gombos—palánkai h. é. uj vasuton a forgalom november hó második felében fog megnyilni.

Eljegyzés. Bosnyák Ferenc m. kir. adótitzt Zomborban eljegyezte **Puntzmann Paula** kisasszonyt Zupanjéből.

Uj állatorvos. Bácsordason községi állatorvossá **Lévai Károlyt** választották meg.

Iskolák államosítása. Zentán a képviselőtestület 83 szóval 10 ellenében kimondotta, hogy az iskolákat átadja az állam kezelésébe, nehogy ezentul a tanügyre erejét tul kelljen feszítenie. Zenta város fizet az államnak 60 ezer koronát évenként s az állam pedig tartozik a tanítókat fizetni, az iskolát fentartani, ujakat szervezni. Így tehát most már a zentai iskolák 1909. évi szeptember hó 1-től kezdve az állam kezelésébe mennek át.

Eljegyzés. Loschitz Károly bezdáni gabonakereskedő eljegyezte **Hevesi Rózsikát**, **Hevesi Adolf** mérnök leányát Szegeden.

Templomszentelés. Október 4-én lesz Ujfutakon a gróf **Chottek** kegyur által ujonnan felépített templom felszentelése.

Uj lap a megyében. Apatinban dr. **Rajcsics László** felelős szerkesztésében „Apatini Uj Lap” címen keresztény szocialista programmal uj lap indul meg. Első száma ma jelenik meg.

Fizetésemelés. A cservenkai községi képviselőtestület **Gál Mihály** végrehajtónak fizetését 800 koronáról 900 koronára emelte.

Vasutépítés. A baja—bezdán—zombor—apatin—gombosi vasut építését 1909. év kora tavaszán kezdik meg. A vállalat már januárban megteszi az építési munkálatok előkészületeit.

Választmányi ülés. A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat választmánya október hó 3-án délután 5 órakor a társulat helyiségében ülést tart.

Vándorszintársulatok ügye. A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban energikusan dolgoznak, hogy a vidéki színeszet ügyeit mielőbb tökéletesen rendezzék. Eddig bárki felelősséget vállalt vándorszintársulati igazgatónak, bárkit szerződhetett társulathoz és bárhová elmehettek játszani, ha csak egy másik szintársulat már nem volt azon a helyen. Most a kultuszminiszteriumban úgy rendezik ezeket a társulatokat, hogy csakis színész-egyesületi engedéllyel szabad játszani, viszont azokat a színigazgatókat, akik társulatukkal nemzetiséglakta, színeszeti viszonyok tekintetében rossz vidéken működnek, állami segítségben fogják részesíteni. A rendezés ügye még a folyó évben feltétlenül befejeződik.

Választmányi ülés. A zombori polgári Kaszinóegyesület folyó hó 29-én délután 6 órakor választmányi ülést tart, ugyanaznap este 7 órakor tartja a dalárda is választmányi ülést, amelyet társasvacsora követ.

Orvtámadás. **Parcsetich József** szombaton este a Kuntits-féle korcsmában házasságát megelőzőleg bucsuzott a a legényeletől. Mulatozásában mi sem zavarta. Este 10 óra felé, amidőn a szíváci-uton levő lakása felé igyekezett, egy saroknál **Petres Antal** és **Kuzmanovits Sándor** suhancok a mit sem sejtő fiatal embert bottal kétszer fejbe sujtották, amitől eszméletlenül a helyszínen maradt. A nyomban értesített rendőrség a tetteseket kipuhatolta. Az orvosi vizsgálat **Parcsetich** oldalán késtől származó 5—8 cm. szélességű szurást is konstatait. A vizsgálatot vezető **Jablonszky Miklós** alkapitány az orvtámadókat az ügyészség fogházába kísértette.

Gyilkosság. Megdőbentő merénylet hírének közli velünk apatini tudósítónk. Apatin községnek **Ribák János** suhanc egyik közveszélyes alakja. Nem mulik el vasárnapi tánemulatság nélkül, hogy ez a suhanc meg ne jelenne egyik vagy másik tánchelyen és belé ne kötne a mulatozó legényekbe. Az elvetemült suhanc vakmerősége határt nem ismer. Akárhányszor megtörtént, hogy egy csapat fiatalembernek állta útját és vagy a botjával ütötte, vagy ha közelebb ferközött, a bicskájával szurta meg azt, akit éppen kiválasztott a csapat közül és ő mindenkor jelentéktelen sérüléssel szabadult meg a verkedéstől. **Ribák János** péntek éjjel az apatini község háza előtt ment el. Akkor ért oda éppen **Bogner Mihály** éjjeli őr, aki a főútcán vigyáz ősi szokás szerint a rendre, meg a csendre. Az őreg éjjeli őr jóakarattal figyelmeztette a suhancot, hogy menjen békén haza és ne zavarja a község nyugalma. **Ribák János** a figyelmeztetésre bicskával felelt. Megrohanta az éjjeli őrt és ötször-hatszor belemártotta kését a szegény ember testébe. A véletlennek köszönhető, hogy egy ember a község háza előtt ment el és hallva az éjjeli őr jajgatását és az utonálló káromkodását, odarohant a gyilkoshoz és megragadva őt, a földre teperte. De erre már a község háza rendőrei is felébredtek és sikerült a gyilkost ártalmatlanná tenni és megkötözve a csendőröknek adták át. A gyilkos suhancot a csendőrök a zombori ügyészség börtönébe szállították.

Az alkohol áldozata. Szilbácsról írják: Hétfőn délelőtt **Sztevanov Cvéta** szilbácsi híres legény részeg fővel meg akarta mutatni, hogy kinek van legtüzesebb paripája a faluban és annyira ütlegelte, vele egy kocsin ülő társával a szegény párakat, míg azok megvadultak és a kocsi elragadva, azt

egy közeli árokba fordították s a kocsin ülők oly szerencsétlenül kerültek alá, hogy Sztevanov rögtön meghalt, a másik pedig súlyos sérüléseket szenvedett.

Bucusu. E hó 20-án volt megtartva Bácsalmáson a szokásos bucsu s a hagyományokhoz képest most is kitétek magukért az almási legények. Piukovits János vendéglőjében is nagy multság volt, hol a fiatalok táncolni szokott. Rendszerben is volt minden, míg Pertity István, Prikidánovits József, Prikidánovits Antal, Berberovits József, Tumbász Ferenc és Vidákovits István össze nem verkedtek. Mindannyi meg akarta mutatni, hogy ki a legény a csárdában, ugylátszik Pertity István akarta eme dicső nevet megszerezni. Akaratát tett követte. Egész hidegvérrel kapta ki zsebéből revolverét, s Prikidánovits Józsefre lőtt, de szerencsére a tenyerét találta el s így sebe nem életveszélyes. Prikidánovits József sem hagyta ezt annyiban, zsebkéséhez nyult és ellenfelét több helyen megszurkálta. — Egyikük sebe sem életveszélyes.

Művészet — Irodalom.

Bácsmegeye monografiája. Az országos monografia társaság (Budapest, a Magyar Tud. Akadémia épületében) felkéri a bácsmegeyei írókat, művészeket, vagy elhunyt írók és művészek rokonait, barátait, hogy a vármegyei monografia dr. Pataj Sándor által megírandó „Irodalom, Tudomány, Művészet” című részének teljessége érdekében a szerzővel Zomborban, vagy az országos monografia szerkesztőségével az életrajzi adataikat, munkáik címeit (és lehetőleg kiadásuk évét) közölni sziveskedjenek. Együttal felkéri a bácsmegeyei hírlapok szerkesztőit, hogy lapjuk alapítási évét, az egykori és mai szerkesztők névsorát, ugyszintén a lap (hírlap, folyóirat stb.) fenállásának rövid történetét dr. Pataj Sándorral vagy a monografia szerkesztőségével közölni sziveskedjenek.

Hegedű-iskola kezdők részére. Megjelent Fűredi Sándor zenedei tanárnak 2 füzetből álló hegedű-iskolája kezdők részére. Szerző egész új alapon szerkesztette meg iskoláját, amennyiben nagy súlyt fektet arra, hogy a növendék az első hetekben csakis kitarított hangokat játszik, miáltal könnyen elsajátítja a jó vonókezelést s balkéztartást, minthogy az ujjak fekvése maradnak a huron, a balkéz teljesen megszokja a helyes tartást. Ez okozta eddig kezdő hegedűsöknél a legnagyobb nehézséget, amit ezen mű teljesen kizár s úgy a növendék, mint a tanár munkáját a legnagyobb mértékben megkönnyíti, valamint gyakorlatainak dallamossága által fokozza a növendék tanulási kedvét. A mű nagy népszerűsége tarthat számot. Megjelent Huszár Aladár cégnél Szatmáron és kapható minden hazai zeneműkereskedésben füzetenként 3 koronáért.

A „Vasárnapi Ujság” szeptember 27-iki száma a mult napok legnagyobb aktualitásának, a veszprémi hadgyakorlatoknak szenteli tere java részét; a nagy eseményt egész tömeg szép és változatos képpel illusztrálja. Szépirodalmi olvasmányok: Mikszáth Kálmán pompás visszaemlékezése „Mikor a császár királynak készül” címmel, Jakab Ödön humoros elbeszélése, F. Kaffka Margit és Balla Ignác verse, Lemaitre franciából fordított regénye. Egyéb közlemények: az új szemészeti klinika, Lánzy Ilka és Takáts Mihály arcképe, Pataky László művészi rajza, Vajda János szobra, képek Józsa Károly műveinek kiállításáról, tárcacikk a hétről és a rendszeres heti rovatokat: Irodalom és művészet, Sakkjáték stb. „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára

negyedévre négy korona, a „Világkrónika”-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-u. 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

K ö z g a z d a s á g.

A szegedi kamara és az új ipartörvény. A szegedi kereskedelmi és iparkamara e hó 20—22-ig tárgyalta az új ipartörvénytervezetet. A tárgyalások folyamán az a vélemény alakult ki, hogy a tervezet igen nagy terjedelmű, ami a könnyű kezelés rovására esik. Az egyébként nagyszabású és kiváló gondtal készített munkálatnak különösen a szorosán vett ipari rendészetről és az iparoktatásról szóló része tekinthető sikerültnek. Már a munkásvédelemről, munkásvizonyokról és békéltetéséről szóló részek ellen aggályai vannak a kamarának. Kivátnatosnak mondta ki ezért a kerületi értekezlet, hogy a reform ne egy törvény keretében oldassék meg, hanem egyelőre sürgősen az ipari rendszert és az iparoktatás reformáltassék és ennek keretében a munkásoknak a munkásvizony szabályozásával elérni kívánt védelme, tisztán azon korlátokig terjesztessék ki, melyet kisiparunk teherviselési képessége elbir és amely a létező szokásoknak megfelel. A további reformok azután a munkásvédelemről szóló és főképp a gyár-
ipart érdeklő 1893. XVIII. tc. kibővítésével volnának kellő megfontolás és a viszonyoknak beható mérlegelése után keresztülvihetők.

Borárok emelkedése. Az ország számos vidékéről érkező jelentések szerint a bortermelés mennyiségére vonatkozó kilátások — a kedvezőtlen időjárás és a sok helyen felépett rothadás miatt — jelentékenyen csökkentek. Ennek folytán a termelőknek egyáltalában nem kell tartaniok a borárok olyan alacsonyosságától, aminővel őket sok helyen ijesztgették. Ellenkezőleg egyes helyeken már most is olyan árakat kínálnak az új mustért, amelyek körülbelül megfelelnek az ottani rendszeres átlagos boráraknak.

Adományok

a Zomborban, Bács-Bodrog vármegye székhelyén felállítandó Rákóczi szoborra.

XXVIII. SZÁMU KIMUTATÁS.

Athozat 8418.84 K

322. *Csurgói m. kir. adóhivatal* gyűjtőívén adakozott: Kontz Károly kir. adótárnok 2.— K

323. *Losonci állami tanítóképző* gyűjtőívén adakoztak: Állami tanítóképző tanártestülete 2 kor., Állami tanítóképző ifjusága 3 kor. 5.— K

324. *Órszállás község előjárósága* gyűjtőívén adakoztak: Antunits József 1 kor., Beke Gyula 5 kor., Beke Imre 5 kor., Fülöpp Gézáné 2 kor., Grünbaum Simon 2 kor., Hubert Áron 2 kor., Klein János 1 kor., Kokusz család 1 kor., Kovács György 1 kor., Neszmírák Ferenc 1 kor., Vass György 1 kor. 22.— K

325. *Zombori járás főszolgabíró-sága* gyűjtőívén adakoztak: Birvalszy György dr. 1 kor., Bott József Küllöd 1 kor., Dzsida János Gábor 1 kor., Eimann Károly Uj-

szivác 1 kor., Falcione Lajos 1 kor., Hambalek Ádám Kerény 1 kor., Jung Antal Gábor 1 kor., Kopping Keresztély Osonoplya 1 kor., Patacsits Dániel Osonoplya 1 kor., Szalay Zsigmond Gábor 1 kor., Tárcazy Dezső 1 kor., Tárcazy István 1 kor., Trischler Gyula 1 kor., Zákó Milán 1 kor., Weigandt József Gábor 1 kor., összesen 15.— K

326. *Bellossevits Károly* Zombor, gyűjtőívén adakoztak: Bagyon Gyula 50 fil., Czeisel József 50 fil., Markovits Gy. 50 fil., Nagy Lajos 50 fil., Refle Mihály 50 fil., Velzl István Csurog 1 kor., összesen 3.50 K

327. *Szigetvári ipartestület* gyűjtőívén adakoztak: A szigetvári ipartestület előjárósága 10.— K

328. *Radicsevits Sándor* Zombor, gyűjtőívén adakoztak: Radicsevits Béla 2 kor., Radicsevits Sándor 5 kor., Radicsevits Sándorné 3 kor. 10.— K

329. *Katymár község* előjárósága gyűjtőívén adakozott: Jordán Béla jegyző 2.— K

330. *Possanyi I. számú postahivatal* gyűjtőívén adakoztak: A hivatal tisztikara 6 — K

Összesen 8488.84 K

Vujevich Alajos,
pénztárnok.

HIRDETÉSEK.

BUDAPESTI Szivattyú- és Gépgyár Rt.

= BÁCSMEGYEI KÉPVISELETE =

SZELES JENŐ Zombor.

== MINTARAKTÁR ==

kütszivattyúkban és tűzfecskendőkben.

HAZAI GYARTMÁNY.

345—35—10

35—11

TANFOLYAM

az egyéves önkéntességre jogosító

o o vizsgálat előkészítésére. o o

Themák Ede, ny. főreáliskolai tanár, ki az ily vizsgálatoknál sok évig mint a vallás-és közoktatásügyi miniszterium által kinevezett vizsgáló biztos (az összes természettudományokból) működött, most nyugalomba vonult, és az önkéntességre igényt tartók számára **előkészítő tanfolyamot állított fel.**

A tanfolyamon résztvevők még felvétetnek.

A tanítás alapos s a hallgatók előismeretei figyelembe vétetnek. Csakis középiskolai tanárok adnak elő.

Közelebbi felvilágosítással szolgál:

Themák Ede,

ny. tanár, a tanfolyam vezetője.
Temesvár-úti ótváros, Bogalásor 10. szám.

A legrégebbi és a legjobban
 értesült magyar ujság az

EGYETÉRTÉS

A társadalom minden körében egyformán kedvelik. A magyar családok hírlapja.

Előfizetési ára: egy hóra 2.40 K.
 Főszerkesztő: **Dr. Pap Zoltán.**
 Szépirodalmi főmunkatárs: **Eötvös Károly.**
Kérjen mutatványszámot.

Nagy elterjedtsége folytán
 hirdetései minden iparos
 és kereskedő az Egyetértés-
 ben biztos eredményt ér el.
 Minden cikk hirdetése alkalmas,
 mert olvasóközönsége

130-5-5

☒ ☒ vegyes. ☒ ☒

Kérjen hirdetési prospectust.

Első Délmagyarországi Nádfonatgyár SZOND (Bács-Bodrog megye).

Alulírott tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az összes **nádfonatok** (stokatur) és **gomb-szőgek** a legjutányosabb árban eladók. Továbbá jótállás mellett eladok legjobb minőségű **mészt**. Tiszta, kövektől mentes. 10,000 kilonként Szondról szállítva 340 korona. **Több waggon rendelésnél árengedmény!** Kisebb rendelésnél viszonteladók árkedvezményben részesülnek.

Állandóan nagy raktár folyékony kátrány, kátránylemez és cementben, melyek a legolcsóbb árakon szereshetők be.

Tisztelettel 100-19

MERKL JÁNOS
 SZOND,

Bács-Bodrog megye, (Pályaúdvár mellett).

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

5191/1908.

Pályázati hirdetmény.

Az ujvidéki járáshoz tartozó Kiszács községben üresedésben levő és 800 korona évi fizetéssel egybekötött segédjegyzői állásra **1908. évi október hó 10-iki** határidővel pályázatot hirdetek.

Ujvidék, 1908. szeptember 19-én.

NIKOLITS,
 főszolgabíró.

2-2

Házeladás.

Elköltözés folytán házam Apatini-ut 35. sz. szabad kézből eladom.

Schlachter József.

6-1

1825/1908. szám.

Hirdetmény.

Nádajla község közterének téglalapozaton üreges vasoszlopok beerősítésével dróthálóval való bekerítése határozatván el, eme munkát végrehajtásának biztosítása céljából árlejtés hirdettetik s annak megtartására **f. évi október hó 8-ik napjának d. e. 10 órája** tüzetik ki.

Felhívtnak a vállalkozni óhajtok, hogy a mondott napon megjelenni sziveskedjenek.

Kikiáltási ár 2000 korona.

Egyéb a munkálatokra vonatkozó feltételek, tervek és költségvetés az előjárásnál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Nádajla, 1908. szeptember 21-én.

Kekezoovich István, **Babity Száva,**
 jegyző. 2-1 bíró h.

Fehér és kék evő
burgonyát
 bármínó mennyiségben eladok.
BARTHA ISTVÁN,
 terménykereskedő BRASSÓ. 6-1

akások,

lépcsőházi szobák, villa és nyári lakások. Üzlethelyiségek, gyári, ipari és kereskedelmi célra nyilvántartási osztálya. **Házak, telkek, villák vételre, eladásra, bérletre.** Üzletek adás-vétele. Jelzálogo kölcsönök I., II. helyre. o Állások mindenkinek ingyen.

• • Válaszbélyeg. • •

Elsőrangú ajánlatok:

HUSZÁR A.,

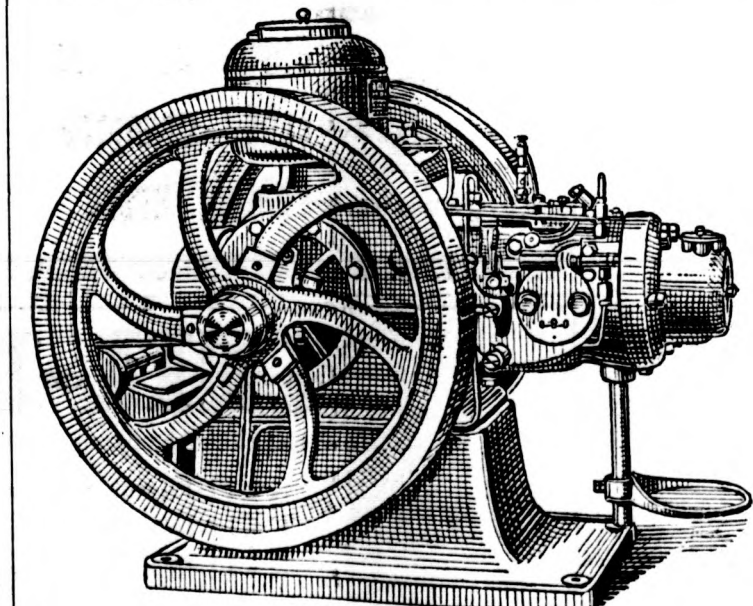
Budapest, V., Méréleg-u. 2.

Eredeti svéd gyártmányu

BOLINDERS NYERSOLAJMOTOROK és LOKOMOBILOK.

∴ LEGOLCSÓBB ÜZEM MÁR KIS MOTOROKNÁL IS ∴

Költség 12 HP. motornál évi 3000 munkaóra:

Bolinders nyersolajmotornál nyersolajra ca. 1260 K. Benzinmotornál adómentes benzínre ca. 2500 K. Gőzgépnél szénre és fűtőre ca. 3000 K. Tehát a Bolinders motor ára teljesen kifizetődik az elért megtakarításban. ca. 4 1/2 év alatt benzinmotorral szemben. ca. 3 1/2 év alatt gőzgéppel szemben. Pénzügyöri ellenőrzés nincsen. Kezeléshez nem kell gépész. Könnyen kicserélhető alkatrészek. Gyors üzembehelyezés. Robbanás nyersolajnál kizárva. Csekély hűtővízfogyasztás. Önműködő központi kenés.

Legjobb hajtóerő bármely üzemhez.

Nyersolaj lokomobilokat cséplőgépekkel is szállítunk. Referenciákkal, szakszerű felvilágosításokkal, ismertető prospectusokkal s ajánlatokkal díjmentesen szolgálunk.

SCHVARCZ JÓZSEF és TÁRSA,

gépraktár és műszaki iroda. — Motor osztály.

BUDAPEST, Váci-körut 26. Táviratcim: USZÓ Budapest.

Egy ügyes fiatalember, ki a
könyvvitelben
és
levelezésben
járta, irodában alkalmazást
keres. — Cim a kiadóhivatalban.

50-43

„Blickensderfer“
eredeti amerikai **írógép,**
azonnal látható írással.

Tiszta acél- Gyönyörű Az írógépek
szerkezet. szép írással. legolcsóbbja.

149-30-20 Á r a :
teljes felszereléssel csak 300 K.

Írógép kellek a legolcsóbb árakban szállítanak.
Amerikai irodai butorok mintatelepe.
Tessék prospektust kérni!
Kaufman és Társa Budapest
V., Zoltán-utca 16. szám. (Szabadságtér.)

Állandó raktár és képviselőt Bács-Bodrog megye részére
Teltsch Gáspár,
műszer- és látzerésznel Zomborban.

Pályázat.

Küllődön (Bács megye) németajku kántor-
tanítói állásra pályázat hirdetik. Az állás
javadalma: 1. 960 korona évnegyedenként
egyenlő részletekben a község pénztárból.
2. Szabad lakás házikerttel. 3. $944/1600$ k. h.
szántó föld haszonélvezete adóteherrel. 4. Stóla,
mintegy 140-160 korona. Pályázhatni **folyó**
évi október hó 15-ig, mely napon személyes
megjelenés és énekpróba kívántatik. Végzi a
kántori teendőket, beteghez kíséri a lelkeszt,
ostyát süt, az iskolás gyermekeket tanítja az
egyházi énekre, az iskolaszék által neki ki-
jelölt osztályt vezeti a mindennapi és ismétlő-
iskolában. Kántorképesítési oklevél felmuta-
tandó. A német és magyar nyelvekben való
jártasság föltétlenül szükséges.

A bucsuztatókra nézve 1-5 versig ver-
senként 20 filléért, 6-15 versig versenkint
30 filléért szabad a megválasztott kántor-
nak elfogadni. Az állás azonnal elfoglalandó.

Ha netalán a kántortanítói állásra az
itt helyben működő tanító választatnék meg,
ugy akkor ezen tanítói állásra is pályázat
hirdetik. Javadalma: 1. 648 korona előle-
ges részletekben a községi pénztárból. 2.
 $71000/1600$ hold szántó föld adóteherrel (a
földhaszonbér megállapítása után az állás
kézpénze a földdel együtt 1000 koronában
állapítatik meg). 3. Szabad lakás, mely áll:
3 szoba, konyha és éléskamra, 300 □-öl
házikerttel.

Kötelessége a kijelölt osztályt magyar
nyelven tanítani; szükséges azonban a német
nyelv tudása is.

Tartozik továbbá a kántort akadályoz-
tatása esetében helyettesíteni. A kérvényben
kifejeendő, hogy a folyamodó melyik állásra
rellektál.

Folyamodványok a képviselőtestülethez,
illetve a róm. kath. iskolaszékre címezve
1908. évi október hó 15-ig Maison Mihály
kerületi esp. érs. isk. látogató urhoz Regőcérre
(Bács megye) küldendő.

Penninger András, **Stelczer András,**
iskolaszéki jegyző. 3-2 iskolaszéki elnök, plébános.

PÉTERFAIVAI PAPIRGYÁR
OCEAN G.G.B.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HÁZAI
GYÁRTMÁNYÚ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK

KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPIRKERESKEDÉSBEN

Bittermann Nándor és Fia
kő- és könyvnyomdája
ZOMBORBAN,
a vármegye palotájában.

Megrendelések a legrövidebb
idő alatt szállítanak. o

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötői munkák
elfogadtanak és a kiállítási áron
szállítanak.

Községi nyomtatványokból
nagy raktár.

Telefonszám: 18.

Kitüntetések:

Arad
Budapest I.
Budapest II.
Bécs
Belgrád
Lovrin
Nagybecskerek
Nagyvárad
Pozsony
Pécs
Pancsova
Szófia
Szeged
Szalmár
Szabadka
Temesvár
Veszprém
Zenta

Magyar Állami nagy
aranyérem.

Őszi szállításra előjegyezhető
REITTER OSZKÁR
főkapitány fajbaromfigazdaságában
Nagybecskerek
fajtiszta telivér baromfiak:

Angol emdeni liba darabja korona

hím	tojó
25	25
20	20
10	8
15	10
10	8

Valamivel gyengébb

20 20

Sárga orpington

10 8

Fehér orpington

15 10

Pekingi kacsa

10 8

KEIL-LAKK

legkitünőbb mázó-szer puha padló számára.

Keil-féle fehér glazur fénymáz mosdók számára 90 fl.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fl.

Keil-féle padlófénymáz 90 fl.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

8-6

Weidinger S. és Zs. cégnél Zomborban.